

Zápis z jednání Pracovního týmu č. 3 (PT3) Odborné komise pro důchodovou reformu (OK): *Komplexní systémové analýzy, zásluhovost a transfery mezi rodinami a státem*

Datum: 30. dubna 2015, 14:00

Místo: zasedací místnost č. 405, MPSV ČR, Podskalská 19

Přítomni: viz příložený seznam

XX

Program jednání:

1. Projednání upraveného návrhu diferenciací pojistných odvodů pro rodiny s dětmi
2. Informace o týmu pro klasifikaci nákladů ušlých příležitostí
3. Současné problémy zohlednění péče o zdravotně postižené členy domácnosti v důchodovém systému - úvodní informace k problému p. Hutař

Ad 1. Projednání upraveného návrhu diferenciací pojistných odvodů pro rodiny s dětmi

p. Hampl zahájil jednání a připomněl, že se dnes tým sešel, aby dokončil diskuzi o upravené variantě diferenciací pojistného pro rodiny s dětmi tak, jak se na tom dohodl na minulém jednání. Návrh opatření naplňuje cíle č. 4 (zvýšení zásluhovosti) a č. 6 (narovnání transferů mezi rodinou a společností)

p. Hampl shrnul závěry z minulého jednání:

1. Pracovní tým souhlasil s koncepcí, že narovnání transferů je vhodné řešit také prostřednictvím úpravy sazeb na sociálním pojištění.
2. Pracovní tým doporučil rozšířit množinu oprávněných pojištěnců pro uplatnění slevy na pojistném nejenom na manžele, ale obecně na rodiče (a osoby v obdobném právním postavení) vychovávající děti ve společné domácnosti. Aby nedocházelo ke zneužívání této slevy, bude se jednat pouze o ty, kteří žijí ve společné domácnosti, pečují o děti a zároveň to jednoznačně deklarují.
3. Promýšlet návrhy diferenciací výše procentních sazeb ve vztahu k dopadu navrhovaných opatření na celkovou výši příspěvků po celou dobu ekonomické aktivity pojištěnců. Posoudit dopad na rodiny s dětmi.
4. Přizvat na příští jednání pracovního týmu zástupce Komise pro rodinnou politiku. Dnes se tak bohužel nepodařilo.

Výše uvedené změny byly zapracovány do návrhu opatření – viz dokument Návrh diferenciací sazeb pojistných odvodů pro rodiny s dětmi. Pan Hampl dal prostor k případným připomínkám, protože se jedná o návrh, který bude představen Odborné komisi k prodiskutování a doporučení Vládě.

p. Vostatek z odborného hlediska projevil nesouhlas s takovouto koncepcí. S výjimkou dvouleté zkušenosti na Slovensku nikde jinde něco takového neexistuje. Jedná se podle jeho názoru o zásadní deformaci systému důchodového pojištění. Rodinná politika se podle p. Vostatka dělá jinak. Výše

přídavků na děti či slev na dani z příjmu je politická záležitost a pan Vostatek se nepokouší ji stanovit. Vzněl protinávrh – uvažovat o zrušení pojistného placeného zaměstnanci na důchodové a životní pojištění. Sloučit stávající pojistné (11 % ze mzdy) s daní z příjmu ze závislé činnosti.

p. Patta v reakci na pana Vostatka dodal, že přídavky na děti jsou v současné době pouze pro nízkopříjmové domácnosti. Jsou limitovány nízkou mzdou a většina rodičů tak na ně nedosáhne. V současné legislativě neexistují reálné odečty nákladů na výchovu dětí v rámci daní. Podpoří předložený návrh. Jedná se sice o minimální krok, ale je to krok správným směrem. Řeší to však pouze přibližně 10 % skutečných potřeb rodiny. Odkázal na přednášku *Sociálně ekonomická hlediska podpory rodiny*.

p. Potůček uvedl, že protinávrh pana Vostatka má ten hendikep, že byl přednesen pouze ústně. Je tu podpora dále diskutovat původní návrh PT3 na diferenciaci pojistných odvodů, proto navrhl v této diskusi pokračovat. Zároveň je potřeba věnovat se v diskuzích také artikulovanému vyjádření problémů, které jsou vnímány jako relevantní, ale které přesahují zadání práce Odborné komise. Dále navrhl rozšířit výstup pana Vostatka na stálém semináři o jeho dnešní návrh.

p. Fiala upozornil, že návrh pana Vostatka je daleko za mandátem této komise.

p. Šulc uvedl, že návrh p. Vostatka představuje fundamentálně jinou koncepci řešení celé problematiky. Pokusil se o hledání společného jmenovatele uvedených návrhů. České republice hrozí zúžená reprodukce demografického vývoje a je třeba přijmout všechna dostupná opatření pro podporu porodnosti. Uvedl, že narovnění transferů je vhodné řešit také prostřednictvím úpravy sazeb na sociálním pojištění. Dále pan Šulc poprosil demografy o určení toho, kde se nachází problém. Chceme, aby rodiny měly alespoň jedno dítě, nebo aby měly děti dvě? Anebo se chceme vrátit k modelu rodiny s třemi dětmi? Ptejme se, které subsystemy nám k tomuto smysluplnému cíli pomohou.

p. Schlanger uvedl, že jsme sobci a je třeba najít silné motivace. To, co tu řekl pan profesor Vostatek, je mimo rámec mandátu. Pan Schlanger hlasoval pro návrh PT3 na diferenciaci pojistných odvodů.

p. Žůrková souhlasila s návrhem, ale doplnila, že motivace k pořízení prvního nebo druhého dítěte není příliš velká. Mělo by existovat propojení mezi vyšší výdělků dětí a vyšší důchodů jejich rodičů.

p. Oujezdská hlasovala pro předložený návrh diferenciacie sazeb pojistného a pokračování v diskusi o tomto návrhu. Zároveň je třeba propojit práci Komise pro rodinnou politiku s touto komisí. Dále doplnila, že fakt, že něco takového ve světě nebo v Evropě dosud neexistuje, ještě neznamená, že třeba nečekají právě na nás.

p. Hampl měl několik poznámek k probíhající diskusi. Návrh pana Vostatka se v tuto chvíli nachází mimo rámec našeho mandátu. Je tam však obsaženo několik prvků, které je vhodné diskutovat a upozornil, že k diskusi takovýchto zásadních systémových změn slouží nově založené stálé semináře v rámci komise. Nyní je potřeba udělat to, co můžeme v rámci mandátu komise. A je potřeba to udělat rychle. Rodiny tu pomoc potřebují co nejdříve a rovněž z demografického hlediska nesmíme propást stále ještě poměrně příhodnou dobu relativně silných ročníků potenciálních matek v plodném věku. Dále uvedl, že dopad navrhovaného opatření není pro rodiny zanedbatelný. Nejedná se o malé peníze pro rodinu. Opatření pracujícím rodinám s dětmi významně pomůže

p. Hutař uvedl, že kromě tohoto opatření je třeba udělat daleko více pro podporu rodin, a to daňovými předpisy nebo změnou systému státní sociální podpory. Došlo k tvrdému snížení podpory, kde se snížila hranice příjmu pro přídavek na děti, byly zavedeny pevné hranice tohoto příspěvku a úplně zmizel sociální příplatek, který mohl být až ve výši 1000 Kč. Odpadly motivační faktory jako například zohlednění zdravotní postižení, náklady na dojíždění za studiem, apod. To nejhorší pro

rodiny je nepoměr podpory rodin a pěstounské péče. Podpora pěstounské péče nemůže být na úkor rodiny.

p. Potůček uvedl, že je třeba vyjasnit, co přesně bude agendou Komise pro rodinnou politiku.

p. Oujezdská uvedla, že má velký smysl i verbální ocenění. Lidé se nerozhodují mít vlastní děti, protože se o tom vůbec nemluví. Rodina není symbol společenského úspěchu. I malé přidání povede k mediálním vyjádřením, která vytvoří potřebné klima.

p. Kaisrlík podpořil diskutovaný návrh. Měl specifický návrh na možnou úpravu projednávaného návrhu, a to dalším zvýšením sazby odvodů na důchodové zabezpečení pro osoby nepečující o nezaopatřené dítě z 29 % na 30 %, respektive o další navýšení sazby placené zaměstnancem ze 7,5% na 8,5%, tedy tak aby nedošlo k navýšení ceny práce pro zaměstnavatele. Důvodem pro vznesení tohoto dílčího návrhu je podpořit co nejvíce procentickou výhodnost pro rodiny s dětmi. Navíc jsou to právě bezdětní, kteří nenesou břímě finančního zaopatření budoucí generace důchodců - tedy ať nesou větší břímě při finančním zaopatření stávající generace důchodců.

p. Vostatek vyjádřil názor, že problematika případné diferenciací důchodového pojištění podle počtu dětí nespadá do mandátu Odborné komise.

p. Hampl zdůraznil, že se zde jedná o zvýšení zásluhovosti (cíl číslo 4) a také o narovnání transferů (cíl č. 6). Obojí přesně odpovídá mandátu Odborné komise.

p. Potůček souhlasil s paní Oujezdskou, že symboly mají velký význam. Položil dále otázku, zdali jednat o možnosti kalkulace dalšího zvýšení pojistného pro osoby, které nepečují o děti (například o další 1 % - 1 procentní bod).

p. Hampl k tomu uvedl, že se pojistné nezvedalo výše, aby se minimalizovalo zvýšení ceny práce těch, kteří nevychovájí děti, a to zejména těch nízkopříjmových. Těch se to opatření takto dotkne nejméně.

p. Potůček navrhl diskuzi uzavřít. Dal do úvahy panu Hamplovi, případně pracovníkům MPSV, propočítat alternativu zvýšení o další procentní bod na příspěvku bezdětných. Navrhl zvážit, zdali tyto další simulace budou předloženy jako součást podkladu na jednání Odborné komise.

p. Hampl uvedl, že toto zvýšení nedoporučuje, ale pokud by si to komise vyžádala, tak kalkulaci lze samozřejmě provést a to v případě potřeby hned na místě.

p. Pelán považoval větší zvýšení, než je v návrhu, za nevhodné, a to kvůli zdanění práce – zejména nízkopříjmových. Proto podpořil současný návrh v té výši, jak je navržena.

p. Potůček konstatoval, že v zásadě byl návrh přijat. V současnou chvíli se nebudou realizovat další simulace a výpočty. Návrh bude přeložen k projednání na půdě Odborné komise.

Závěry :

1. Pracovní tým se shodl, že narovnání transferů je vhodné řešit také prostřednictvím úpravy sazeb na sociálním pojištění. Jedná se o jedno z dalších možných opatření.
2. Potřeba upřesnit agendu Komise pro rodinnou politiku.

3. Pracovní tým se shodl na tom specifikovat oblasti mimo svou kompetenci, ale které by mohly rodinám s nezaopatřenými dětmi pomoci. Pan Schlanger to zmíní ve své prezentaci na stálém semináři. Je třeba věnovat se v diskuzích také artikulovanému vyjádření problémů, které jsou vnímány jako relevantní, ačkoli přesahují mandát Odborné komise.
4. Rozšíření výstupu pana Vostatka na stálém semináři o jeho dnešní návrh týkající se zrušení pojistného placeného zaměstnanci na důchodové a zdravotní pojištění a sloučení stávajícího pojistného s daní z příjmu ze závislé činnosti.
5. Možnost uvažovat o dalším zvýšení pojistného pro osoby, které nepečují o děti. Tento návrh je dán do úvahy panu Hamplovi, případně pracovníkům MPSV. Konkrétně by se jednalo o kalkulaci alternativy zvýšení o další procento na příspěvku bezdětných.

Ad 3. Současné problémy zohlednění péče o zdravotně postižené členy domácnosti v důchodovém systému - úvodní informace k problému p. Hutař

p. Hutař komentoval zákon 155/1995 Sb. a situaci 2 žen. Detailní rozpracování těchto konkrétních situací se nachází v příloze tohoto dokumentu.

p. Schlanger uvedl, že se jedná o velký problém. Zmínil kontinuitu právních úprav a diskontinuitu návaznosti. Neexistuje křivka, která by znamenala, že se lidé z hlediska solidarity dostávají do přibližně stejné situace. Je třeba zjistit, proč tento problém vznikl a kolika lidí se to týká. Nejlépe by se to zpětně řešilo poslaneckým návrhem a nějakými korekcemi.

p. Hutař zmínil slib ČSSZ avizovat lidem, kteří půjdou do důchodu, že jim hrozí jakési nebezpečí. Budou penzistům, mužům narozeným v roce 1954 a ženám ve věku 58 let, posílat přehled. Lidé budou mít konečně určitý přehled o důchodu nějakou dobu před důchodem. Bylo by vhodné s ČSSZ prodiskutovat možnost toto datum ještě posunout.

p. Potůček zmínil další iniciativu, tentokrát přímo z půdy MPSV, která chce obdobný informační dopis rozesílat OSVČ.

p. Schlanger poznamenal, že se s digitalizací nabízí možnost celý život přehledně sledovat vývoj svého vlastního účtu.

p. Zrcek zmínil již běžící projekt, kde lze sledovat individuální konto pojištěnce. Zároveň má každý občan možnost vyžádat informace o svém kontu. Tento servis pro občany ČSSZ standardně poskytuje. Nelze ale relevantně vyhodnotit riziko nevzniku nároku na důchod, jelikož řada náhradních dob se dokládá až v momentě žádosti o důchod. Proto byla zvolena cesta, že se občané aktivně informují o průběhu jejich pojištění.

p. Potůček uvedl, že informace by mohly být shromažďovány průběžně. Sloužilo by to jako prevence a nástroj pro rozhodování lidí.

p. Linhart upozornil na nebezpečí, že řada lidí netuší, že je možné zaplatit si dobrovolné pojištění, ačkoli maximálně 1 rok zpětně. Dále požádal pana Hutaře, aby řekl, co navrhuje, jak se s tímto problémem vypořádat.

p. Škorpík souhlasil s panem Linhartem, je to možné maximálně rok zpětně, ale pouze v situacích, kdy neexistuje žádný kvalifikovaný důvod daný zákonem. Ve chvíli, kdy existují kvalifikované důvody, je to prakticky neomezené.

